

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: .....

Cím: Háboru és közéletmezés.

Forrás: Népszava

Bp.

1915 III. J.

(Hely)

(Idő)

(Köt)

Osztályozás

Tárgy

384.631

Hely

Idő

1915ⁿ

Személy

Helyszám

Háboru és közéletmezés.

Szabó Ferenc, Budapest főváros vásár-igazgatójának előadása.

A közéletmezés a háboru kitöréséig a közgazdasági életnek és tudománynak egyaránt elhanyagolt része volt. Az állam a lakosság közéletmezését teljesen a magántevékenységre bízta. Most, midőn ellenfeleink harci eszközei között a monarchia és Németország kiéhezettetésének megkísérlése is szerepel, a közéletmezés egyszerre a legfontosabb állami feladatok egyike lett. Ebből az alap gondolatból kiindulva, az előadó, aki állásából kifolyóan ismeri a közéletmezésnek bonyolult szálait, kifejtette, hogy azok az államok, amelyek a kiéhezettetés veszedelme fenyegetett, mely eszközökkel védekeztek ellene. Ismerteti az idevonatkozó magyar, osztrák, német és olaszországi rendeleteket, amelyeket olvasóink korábbi cikkeinkből ugyis ismernek. Hangsúlyozza, hogy a fenyegetett államok közül Svájc néhány héttel a háboru kitörése után már fölfogta a lényegét, hogy tudniillik az államnak közéletmezési politikájában *nem szabad különválasztani a hadsereg és a polgári lakosság közéletmezését*, mert a mostani háboru az egész lakosság háboruja, az közéletmezést is tehát egységesen kell intézni. Svájc mindjárt gabonabehozatali monopóliumot létesített, amit Németország és a monarchia — nem lévén meg a behozatal lehetősége — persze nem utánozhatott.

A háboru az közéletmezés kérdésében sok

visszásságot napfényre hozott. Magyarországon például különösen hiányzott a nagyvárosok körüli intenzív kerti közéletmezés-termelés; ennek a hiánya idézte elő, hogy a mozgósítás idején, amidőn a vasutak katonai célra le voltak foglalva, olyan hirtelen közéletmezés-hiány állt be Budapesten.

Fölsorolja azokat az ötleteket, amelyek az közéletmezés biztosítása érdekében fölmerültek.

Magánemberek lássák el magukat közéletmezés-vel: ez a tanács azért hasznavehetetlen, mert a lakosság túlnyomó többsége nem rendelkezik annyi pénzzel, hogy ezt megtehesse. Ezenfölül a városi lakásokban nincs is megfelelő helyiség, ahol ennyi közéletmezést a romlástól meg lehetne óvni.

A *fogyasztási szövetkezetek* különösen alkalmasak volnának a lakosság közéletmezésének biztosítására. Sajnos, nálunk még annyira fejletlenek, hogy a feladatnak csak nagyon kis részét képesek elvégezni.

A *fogyasztók szervezkedése* bizonyos árak túlnyomó ára ellen most szintén nem visz eredményre; mint a bécsi sertéshusbojkott mutatja: az közéletmezés-erőforrások más piacokat keresnek föl árjukkal.

Takarékoskodás az közéletmezés-erőforrásokkal, ezt most sokan hangoztatják. *A tény azonban az — mondja nagyon helyesen az előadó —, hogy az előkelők, a gazdagok, önkénytelenül nem hajlandók a megszokott dúsgazdagoktól lemondani; csak kényszerrel, csak kérésre lehet a vagyonosokat rákényszeríteni, hogy közéletmezés-fogyasztásukat, amely néha valóságos pa-*

zarlás, korlátozzák.

Ilyen módon az közéletmezést csak azáltal lehet biztosítani, hogy olyan anyagokat használjunk föl emberi táplálékul, amelyek ezelőtt nem szolgálták ezt a célt. Ilyen a kukorica, árpa és burgonya fokozottabb közéletmezés az emberi táplálkozásban. Németországban tudvalevőleg elrendelték a disznóállomány egy tetemes részének leölését és a hus konzerválását, hogy ilyen módon a kukorica, burgonya és árpa fönnmaradjon az emberi táplálkozás számára.

Hogy a drágaság folytán mennyire megváltozott Budapest népének közéletmezése, erre néhány jellemző példát hozott föl. A háboru kitörésekor a katonai konzervgyár az

erre a célra alkalmatlan részeket, mint a tőt, lépet, pacalt stb., följánlotta *inane* bárkinék közéletmezési célokra, de senki sem kellett; ma már mészárosok rendszeren pénzért megveszik. Ugyanígy van hussal is: mostanában a lóhús napon utolsó esőpig elfogy, bármennyi kerüljön egy napon levágásra. Világos ebből, hogy főváros szegény népe, ellentétben a városokkal, nagyon is leszállította közéletmezését a háboru kitörése óta...

Érdekes dolgokat mondott el az árak lásokról is. Megállapítja, hogy az árak számára a hatósági ár sohasem a legcsább, hanem mindig a *legalacsonyabb*, amelynél olcsóbban sohasem adnak el. A fit kedvéért mindent megpróbálnak az kedők. Így például a dara árát a hatóság szabta meg. Erre egyik malom csupa kezdett örölni, mert ezt drágábban árul el, mint a lisztet; vevő pedig erre is vevő. A pékek például a péksütemény árának hatósági megszabását ugy gátolják, hogy a süteményt nem egyforma súlyban sütik stb. Kár, hogy az előadót hivatalos állása és az az igyekezete, hogy a kérdésnek elméleti oldalát domborítsa ki, meggátolta abban, hogy a főváros közéletmezésének kulisszatitkaiból többet is eláruljon...

Végül azzal foglalkozott, hogy az állami gabonamonopólium, mint a mostani példa mutatja, könnyen és jól keresztülvihető volna. Ő, mint polgári ember, ebben kitünő állami jövedelemforrást remel: szocialista szempontból persze az állami gabonamonopóliumnak nem ezt a célt kellene szolgálnia, hanem az ország lakossága közéletmezésének biztosítását; kivenni a kenyeret az üzérkedés tárgyai közül; hogy ez tényleg keresztülvihető egész országokra nézve, szocialista szempontból is értékes tanulsága a világháborunak: a kommunizmus ellen fölhozott érvek közül egy újra megdölt.